

**ОЦІНКА ПРОГНОЗУ
НАДХОДЖЕНЬ
ПОДАТКУ НА ДОХОДИ
ФІЗИЧНИХ ОСІБ
НА 2019–2021 РР.**

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1

01024, Київ, Україна

тел. +38 044 290 47 37

info@feao.org.ua

www.feao.org.ua

www.facebook.com/feao.vru/

У публікації проаналізовано методичне забезпечення прогнозування надходжень податку на доходи фізичних осіб в Україні. Розглянуто основні принципи та процедурні аспекти складання прогнозу податку на доходи фізичних осіб. Наведено результати оцінки прогнозу податку на доходи фізичних осіб за офіційною методикою прогнозування, затвердженою Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010 року №1646. Дослідження виявило розбіжність між прогнозними показниками Мінфіну на 2019–2021 рр. та результатами розрахунків ОФЕА, що не перевищують 1,1%. Проте встановлено деякі методологічні неточності щодо складання прогнозів згідно із Методикою.

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України створено в межах проекту, що імплементується консорціумом партнерів, адмініструється Вестмінстерською фундацією за демократію (WFD) та фінансується програмою «Підтримка реформи управління державними фінансами» Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) за дорученням Федерального міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини (BMZ) та Міністерства Великої Британії з питань міжнародного розвитку (DfID).

Завдання Офісу полягає в посиленні ефективності та якості економічного й фінансового законодавства, яке розробляє й ухвалює Верховна Рада України, та підвищенні рівня використання наявної в Україні фінансової інформації для здійснення ефективного нагляду за діяльністю уряду.

Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук тексту необхідно отримати напряму від власників прав.

Підготувала: к. е. н. Любов Козоріз.

За заг. редакцією Віктора Мазярчука.

Думки, висловлені в матеріалах автора (ів), необов'язково відображають точку зору Офісу, його працівників або представників наглядової ради.

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2019

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
1. СПЕЦИФІКА СКЛАДАННЯ ПРОГНОЗУ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	6
2. ПРОГНОЗ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ – РОЗРАХУНОК ОФЕА. 8	
Розрахунок прогнозу ПДФО	9
Порівняння прогнозу ПДФО на 2019–2021 рр. ОФЕА із прогнозом Мінфіну	11
ДОДАТКИ	15

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ПДФО – податок на доходи фізичних осіб

ВВП – валовий внутрішній продукт

ВРУ – Верховна Рада України

Держстат – Державна служба статистики України

ДФС – Державна фіскальна служба України

Казначейство – Державна казначейська служба України

КМУ – Кабінет Міністрів України

НБУ – Національний банк України

Мінфін – Міністерство фінансів України

Методика – Методика прогнозування надходжень акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), затверджена Наказом Міністерства фінансів України «Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету» від 24.12.2010 року №1646

ОФЕА – Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України

ВСТУП

В Україні Методика прогнозування надходжень податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) затверджена Наказом Міністерства фінансів України «Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету» від 24.12.2010 року №1646¹ (далі – Методика). Оскільки Методика відсутня в публічному доступі, для проведення розрахунків прогнозу ПДФО експерти надіслали запит до Мінфіну та отримали документ у відповідь.

ОФЕА вже аналізував методики прогнозування основних бюджетоутворюючих податків² з метою розгляду методичного забезпечення та встановлення похибок у прогнозуванні надходжень досліджуваних податків протягом 2005–2017 рр. Так, було виявлено, що середня похибка в прогнозуванні надходжень ПДФО становила 5,4%.

За 7 років у середньому 5% ВВП було перерозподілено через ПДФО. Питома вага податку на доходи фізичних осіб у доходах зведеного бюджету в середньому становить 17%, а в податкових надходженнях формує 21% акумульованих коштів. Отже, якісно здійснений прогноз податку дозволить головним розпорядникам бюджетних коштів виконувати свої функції на належному рівні, а також забезпечить стабільне функціонування бюджетної системи.

Мета цього дослідження – оцінка прогнозу ПДФО на основі Методики та визначення реалістичності планового показника (267,4 млрд грн), розрахованого Мінфіном при підготовці показників доходів до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік»³. При цьому значення показника зведеного бюджету розміром 267,4 млрд грн розподіляється:

- до Державного бюджету – 106,1 млрд грн;
- до місцевих бюджетів – 161,3 млрд грн.

Інформаційною базою для прогнозування надходжень ПДФО є макроекономічні показники, затверджені Постановою КМУ «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2019–2021 роки» від 11.07.2018 року №546, та показники, отримані на запит ОФЕА від відповідальних організацій – Мінфіну⁴, ДФС⁵ та НБУ⁶.

¹ Методика прогнозування надходжень податку на доходи фізичних осіб, затверджена Наказом Міністерства фінансів України «Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету» від 24.12.2010 року №1646. Отримано за офіційним запитом ОФЕА листом Мінфіну №35120-18/28-439/559 від 29.08.2018 року.

² ОФЕА. Аналіз методик прогнозування основних бюджетоутворюючих податків. Отримано з: <https://feao.org.ua/products/budgetoutvoruyutchi-podatky/>.

³ Лист Мінфіну про надання інформації при підготовці проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» до Комітету ВРУ з питань бюджету та Рахункової палати України №35120-04-2/24711 від 21.09.2018 року.

⁴ Лист Мінфіну щодо запиту на публічну інформацію №35120-18/245-ЗП/228 від 18.04.2019 року.

⁵ Лист ДФС про надання інформації №712/ЗП/99-99-13-01-01-14 від 09.04.2019 року.

⁶ Лист НБУ про надання публічної інформації №32-0009/19138 від 08.04.2019 року.

1. СПЕЦИФІКА СКЛАДАННЯ ПРОГНОЗУ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Методика прогнозування надходжень ПДФО⁷ складається з 4 розділів та 2 додатків, на яких наведені перелік показників, необхідних для розрахунку прогнозу податку, та схеми розрахунків. Головним чином вона базується на таких показниках:

- витрати на оплату праці (фонд оплати праці);
- середньомісячна заробітна плата;
- мінімальна заробітна плата;
- прожитковий мінімум на одну працездатну особу в розрахунку на місяць;
- ставка оподаткування.

Для врахування особливостей формування надходжень податку використовуються дані про:

- кількість платників податку та суми сплаченого податку в розрізі джерел оподаткування та видів доходів;
- кількість платників, які отримали податкові соціальні пільги;
- суми застосованих податкових соціальних пільг за видами пільг, які дають право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу;
- суми документально підтверджених витрат, включених до складу податкового кредиту платників податку;
- результати контрольно-перевірочної роботи з донарахування сум податку, штрафних санкцій та пені.

Визначення прогнозних надходжень ПДФО передбачає п'ять етапів прогнозних розрахунків з урахуванням:

- розрахункової бази оподаткування та номінальної ставки податку;
- втрат від отримання податкового кредиту;
- очікуваних надходжень податку від додаткового доходу;
- очікуваних надходжень податку від зайняття підприємницькою діяльністю;
- очікуваних надходжень податку військовослужбовців та інших категорій громадян.

Принцип побудови методики прогнозування надходжень ПДФО полягає у виокремленні видів та джерел доходів. Необхідно враховувати той факт, що Методика не переглядалася з моменту її затвердження та містить посилання на фіксований податок, який згідно з чинним законодавством було скасовано. Відповідно, здійснюючи розрахунки, необхідно враховувати зміни законодавства та не прогнозувати цей вид податку.

⁷ Методика прогнозування надходжень податку на доходи фізичних осіб, затверджена Наказом Міністерства фінансів України «Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету» від 24.12.2010 року №1646. Отримано за офіційним запитом ОФЕА листом Мінфіну №35120-18/28-439/559 від 29.08.2018 року.

Загалом посилання на законодавство, яке втратило чинність, безпосередньо в розрахункових елементах Методики свідчить про необхідність її актуалізації. Також варто пам'ятати, що з серпня 2014 року було запроваджено військовий збір зі ставкою 1,5%, який необхідно враховувати при прогнозуванні надходжень ПДФО.

Для більш детального прогнозування ПДФО в розрізі окремих видів доходів експерти ОФЕА надіслали запит до ДФС. Проте на запит про надання інформації про суми нарахованих та виплачених доходів, нарахованих до сплати та сплачених податків, у розрізі ознак доходу згідно з даними форми 1-ДФ за період 2016–2018 рр. та розмір наданих податкових соціальних пільг ДФС надало неповну відповідь.

Щоб принаймні узагальнено оцінити базу оподаткування відповідно до форми 1-ДФ, експерти направили запит до Мінфіну. У відповідь отримали інформацію⁸ про сукупні витрати на оплату праці згідно з даними ДФС звіту 1-ДФ.

Окрім того, на запит ОФЕА ДФС⁹ надала інформацію про суми витрат, платника податку, дозволених до включення до податкової знижки, та суми податку, на яку зменшуються податкові зобов'язання у зв'язку з використанням права на податкову знижку, згідно з даними податкової декларації про майновий стан та доходи.

Для проведення розрахунків експерти надіслали до ДФС додатковий запит на інформацію про кількість пільговиків, які отримують податкову соціальну пільгу, на який отримали відповідь¹⁰. Це дало змогу здійснити розрахунок податкової соціальної пільги за формулами, наведеними в Додатку 2 Методики.

Отже, на етапі розгляду специфіки складання прогнозу та збору інформаційної бази вже було виявлено низку проблем. По-перше, доступ до інформаційної бази для розрахунків є обмеженим. Вихідні дані (суми нарахованих доходів) повністю відсутні у публічному доступі та навіть за запитом видаються не в повному обсязі. По-друге, сама Методика суттєво застаріла та містить посилання на законодавство, що втратило чинність, зокрема на скасований фіксований податок. Тому можна зробити висновок про ускладнені умови перевірки даних прогнозних показників.

⁸ Лист Мінфіну щодо запиту на публічну інформацію №35120-18/245-ЗП/228 від 18.04.2019 року.

⁹ Лист ДФС про надання інформації №712/ЗП/99-99-13-01-01-14 від 09.04.2019 року.

¹⁰ Лист ДФС щодо надання інформації №760/ЗП/99-99-13-01-14 від 16.04.2019 року.

2. ПРОГНОЗ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ – РОЗРАХУНОК ОФЕА

За результатами 2018 року¹¹ виконання планових показників ПДФО зведеного бюджету України становило 101,4%, Державного бюджету – 100,6% і місцевих бюджетів – 101,8%.

Виконання планових показників ПДФО характеризується задовільним станом завдяки таким чинникам:

- зростання фонду оплати праці штатних працівників у грудні 2018 року на 21,2 млрд грн порівняно із січнем 2018 року. Довідково: січень 2018 року – 61,3 млрд грн, грудень 2018 року – 82,5 млрд грн;
- збільшення розміру мінімальної заробітної плати на 523 грн – із 3 200 грн у 2017 році до 3 723 грн у 2018 році;
- зростання середньої заробітної плати в розрахунку на одного штатного працівника у грудні 2018 року на 2,8 тис. грн порівняно із січнем 2018 року. Довідково: січень 2018 року – 7,7 тис. грн, грудень 2018 року – 10,6 тис. грн;
- зниження рівня зареєстрованого безробіття (за методологією Держстату) на 0,1% у 2018 році порівняно із 2017 роком.

Для розуміння природи прогнозування ПДФО перш за все необхідно розглянути структуру надходжень та виявити елементи з найбільшою питомою вагою (табл. 1).

Таблиця 1

Структура податку та збору на доходи фізичних осіб протягом 2016–2018 рр.

Код БК	Показник	2016		2017		2018	
		млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%
11010000	Податок та збір на доходи фізичних осіб	138,8	100,0	185,7	100,0	229,9	100,0
11010100	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати	97,9	70,5	139,7	75,3	175,2	76,2
11010200	Податок на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами	8,2	5,9	9,7	5,2	11,7	5,1

¹¹ Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2018 рік. Розділ I. Доходи. Отримано з: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik>.

11010400	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку інших, ніж заробітна плата	9,1	6,6	11,5	6,2	14,5	6,3
11010500	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	3,0	2,1	3,6	1,9	4,5	2,0
11010800	Податок на доходи фізичних осіб із доходу у вигляді процентів	7,6	5,5	6,0	3,2	5,3	2,3
11010900	Податок на доходи фізичних осіб від оподаткування пенсійних виплат або щомісячного довічного грошового утримання, що сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України	0,4	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0
11011000	Військовий збір	11,5	8,3	15,1	8,1	18,7	8,1

Як видно з табл. 1, найбільш вагомими елементом є податок, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати та інших, ніж заробітна плата, а також військовий збір, який є окремим платежем (збором), але включається до структури ПДФО.

Розрахунок прогнозу ПДФО

У межах цього дослідження для перевірки точності прогнозів здійснено розрахунки за алгоритмом згідно з Додатком 2 Методики. Основним показником для розрахунку прогнозу ПДФО є витрати на оплату праці (або фонд оплати праці), які коригуються на суму грошового забезпечення військовослужбовців та податкову соціальну пільгу.

Окремо варто зупинитися на важливості вихідної інформації, на базі якої здійснюється розрахунок прогнозного показника. Так, для порівняння в табл. 2 наведено статистичні дані за макроекономічним показником «Фонд оплати праці (ФОП)»¹², який публікується Держстатом, та дані про витрати на оплату праці за даними ДФС звіту 1-ДФ, отримані на запит від Мінфіну¹³.

¹² Макроекономічні показники. Фонд оплати праці. Отримано з: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=23487024&cat_id=57896.

¹³ Лист Мінфіну щодо запиту на публічну інформацію №35120-18/245-ЗП/228 від 18.04.2019 року.

Порівняння фонду оплати праці та витрат на оплату праці протягом 2016–2019 рр.

Показники	Позначення	Звітний період			Прогнозний період
		2016	2017	2018	2019
Фонд оплати праці (Держстат), млрд грн	ФОПзаг	489,3	654,6	838,3	1 142,7*
Витрати на оплату праці (за даними ДФС звіту 1-ДФ), млрд грн	ВОПзаг	571,4	860,0	1 136,8	1 240,4
Різниця, млрд грн		-82,1	-205,4	-298,5	-97,7

* Прогнозний макропоказник ФОП на 2019 рік (Сценарій 1) згідно з Постановою КМУ від 11.07.2018 року №546¹⁴.

На перший погляд дуже схожі та споріднені показники насправді мають різний економічний зміст, тому їхні абсолютні значення можуть відрізнятися. Низка показників, що належать до витрат на оплату праці, не входять до фонду оплати праці і навпаки¹⁵. Детальне роз'яснення розбіжностей наведено в листі Держстату від 23.03.2004 року №01-3-01-9/126. У межах цього дослідження ми звернемо увагу лише на різницю в абсолютних значеннях, яка важлива для точності прогнозування.

Цікаво, що в самій Методиці ці показники фактично прирівнюються та вважаються синонімами (вказуються у дужках), але практичні розрахунки показують, що використання показника ФОП для визначення розрахункової бази оподаткування податку може призвести до суттєвих відхилень отриманих результатів, оскільки він є значно меншим за витрати на оплату праці і, відповідно, не враховує повною мірою інші джерела такого виду доходу, зокрема допомогу по тимчасовій непрацездатності, по вагітності та пологах, при народженні дитини, витрати на відрядження, матеріальну допомогу одноразового характеру, що надається підприємством деяким працівникам через сімейні обставини, на оплату лікування, оздоровлення дітей, поховання, суми благодійної допомоги тощо. Отже, для дослідження буде використано дані ДФС звіту 1-ДФ, оскільки вони є більш точними.

Згідно з Методикою, визначивши базу оподаткування, ми застосовуємо до неї номінальну (законодавчо встановлену) ставку податку – 18% й отримуємо суму податку. Потім отриманий результат коригується (вираховується) на суму податку, на яку зменшуються податкові зобов'язання.

Далі відповідно до Додатку 2 Методики на основі окремих складових надходжень ПДФО розраховуються відповідні коефіцієнти росту, які є простим темпом приросту відповідних

¹⁴ Постанова КМУ від 11.07.2018 року №546 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2019–2021 роки». Отримано з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/546-2018-%D0%BF>.

¹⁵ Державні статистичні спостереження та їхні показники. Праця і зарплата №28 від 31.07.2004 року. Отримано з: <http://parusconsultant.com/?doc=02B9Z46993>.

показників. І саме ці коефіцієнти використовуються для здійснення проєкції на майбутні періоди.

Головна проблема Методики прогнозування ПДФО полягає в тому, що фактично тільки одна складова ПДФО, що сплачується податковими агентами із доходів платника податку у вигляді заробітної плати, прогнозується, виходячи із прогнозного показника витрат на оплату праці або макропоказника фонду оплати праці. Водночас усі інші складові ПДФО розраховуються шляхом екстраполяції показників минулих періодів на коефіцієнт росту, тобто використовується базова техніка прогнозування, яка не може забезпечувати точності, особливо в сучасних умовах економічної невизначеності.

Порівняння прогнозу ПДФО на 2019–2021 рр. ОФЕА із прогнозом Мінфіну

Детальні розрахунки наведено в Додатку 1 до дослідження, а результати розрахунку надходжень податку на доходи фізичних осіб у таблиці 3.

Таблиця 3

Результати розрахунку надходжень податку та збору на доходи фізичних осіб протягом 2016–2021 рр.

Показник	Звітний період			Прогнозний рік		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ПДФО ОФЕА, млн грн	131 684,5	188 113,4	244 477,2	270 286,6	300 490,2	337 730,6
ПДФО Казначейство, млн грн	138 781,8	185 686,1	229 900,6	267 442,7*	300 400**	334 600**
Різниця, млн грн	-7 097,3	2 427,3	14 576,6	2 843,9	90,2	3 130,6
Відносна похибка, %	-5,1	1,3	6,3	1,1	0,03	0,9

* Прогноз Мінфіну¹⁶.

** Індикативні прогнозні показники доходів зведеного бюджету на 2020 і 2021 рр., отримано із матеріалів, що додаються до проекту закону про Державний бюджет України¹⁷.

Відповідно до проведених розрахунків можна зробити висновок про прийнятний рівень похибок. У 2016–2018 рр. він вищий через більш високу волатильність економіки як такої через соціально-економічні наслідки попередніх періодів.

¹⁶ Лист Мінфіну про надання інформації при підготовці проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» до Комітету ВРУ з питань бюджету та Рахункової палати України №35120-04-2/24711 від 21.09.2018 року.

¹⁷ Проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» від 15.09.2018 року №9000. Отримано з: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64598.

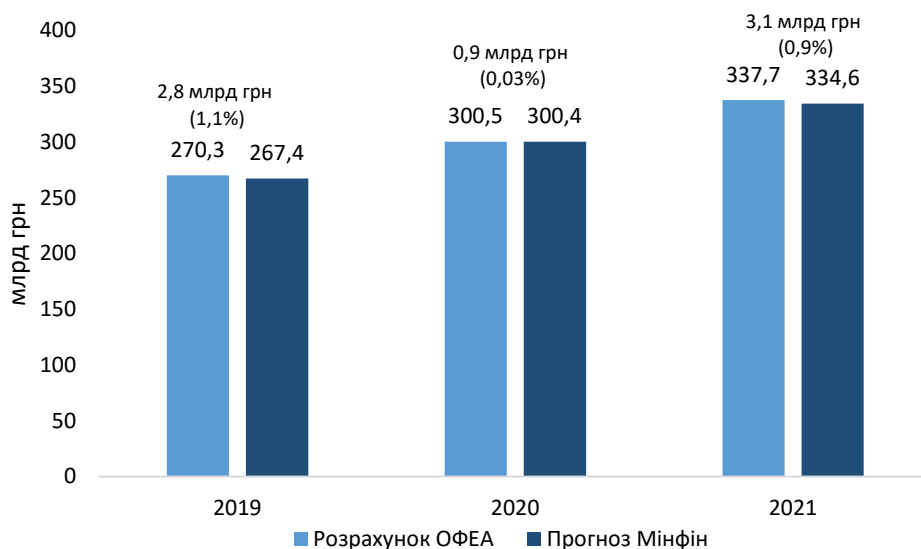
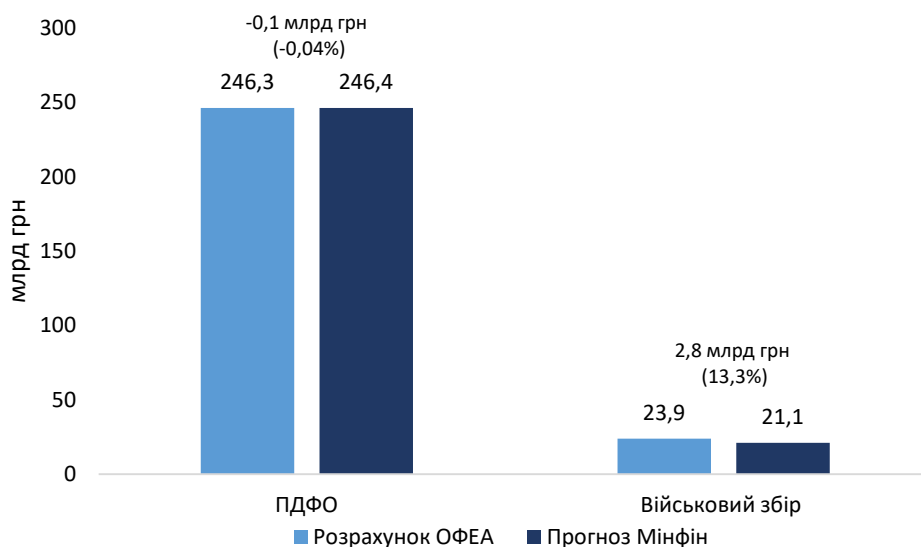

Рис. 1. Порівняння оцінки прогнозу надходжень податку та збору на доходи фізичних осіб, розрахованого ОФЕА, із показниками Мінфіну* на 2019–2021 рр.

* Прогнозні показники Мінфіну на 2020–2021 рр. отримано із матеріалів, що додаються до проекту закону про Державний бюджет України¹⁸.

На рис. 1 наведено результати прогнозу ПДФО, що більш наочно демонструє результати здійснених розрахунків ОФЕА на 2019–2021 рр., які мають незначні відхилення та практично збігаються із прогнозом Мінфіну, демонструючи похибку від 0,03 до 1,1%.

Якщо більш детально розглянути результати прогнозування ПДФО на 2019 рік, отримані за розрахунками ОФЕА, та порівняти із прогнозом Мінфіну, то побачимо, що похибка 2,8 млрд грн пов'язана головним чином із військовим збором (рис. 2).

¹⁸ Проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» від 15.09.2018 року №9000. Отримано з: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64598.

Рис. 2. Порівняння оцінки прогнозу надходжень податку на доходи фізичних осіб та військового збору, розрахованого ОФЕА, із показниками Мінфіну на 2019 рік

Рис. 2 ілюструє, що загальний обсяг ПДФО на 2019 рік, розрахований за Методикою, дуже близький до прогнозу Мінфіну, різниця становить лише 0,1 млрд грн, похибка – 0,04%. Своєю чергою розрахунки військового збору демонструють відхилення в номінальному вираженні 2,8 млрд грн та похибку 13,3%. Здійснити аналогічне порівняння на 2020 та 2021 рр. не маємо змоги, оскільки індикативні прогнозні показники доходів бюджету зазначаються загальною сумою ПДФО та військового збору.

Проте необхідно зауважити, що встановлені низькі похибки та практичний збіг прогнозів ОФЕА та Мінфіну не свідчить про високу точність та надійність самого прогнозу, а лише характеризує досить простий рівень методології прогнозування. Можемо припустити, що Мінфін, як і ОФЕА, притримувалися Методики, а отже, отримано дуже схожі результати. Однак використання методу простого коефіцієнту росту закладає у прогноз ризик суттєвого відхилення від факту в разі проявів волатильності економіки. І відносно прийнятним таке прогнозування можна вважати лише через те, що ПДФО є одним із стабільних джерел наповнення бюджету. Проте для підвищення точності прогнозування необхідно розробляти та впроваджувати більш деталізовані методики, які б враховували окремі елементи формування ПДФО, а не лише використовували базовий метод коефіцієнтного прогнозування «від досягнутого».

Під час розрахунку індикативних прогнозних показників на 2020 і 2021 рр. враховані припущення щодо факторів, які впливають на показники бюджету. Зокрема, на формування доходної частини бюджету, у тому числі податок та збір на доходи фізичних осіб, матимуть вплив такі фактори:

- прожитковий мінімум:
 - у 2020 році для працездатних осіб: з 1 січня 2020 року – 2 102 грн, з 1 липня – 2 184 грн, з 1 грудня – 2 262 грн;
 - у 2021 році для працездатних осіб: з 1 січня 2021 року – 2 262 грн, з 1 липня – 2 341 грн, з 1 грудня – 2 420 грн;
- розмір мінімальної заробітної плати:
 - з 1 січня 2020 року – 4 407 грн (+5,6% до попереднього року);
 - з 1 січня 2021 року – 4 627 грн (+5% до попереднього року).

Отже, у ході підготовки дослідження виявлено низку недоліків системи прогнозування, зокрема:

- ускладнений доступ до інформаційних джерел;
- розбіжності між чинним податковим законодавством та методичним забезпеченням;
- використання недостатньо надійних у сучасних умовах підходів до прогнозування через коефіцієнт росту;

- методологічні відмінності між фондом оплати праці та витратами на оплату праці та відсутність чіткого розмежування цих показників у контексті складання прогнозу.

Таким чином, можна зробити висновок, що прогноз Мінфіну має прийнятний рівень точності, але низький рівень відкритості інформації та відсутність врахування соціально-економічної ситуації в країні, від якої значною мірою залежить рівень доходів платників податку.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Розрахунок ОФЕА надходжень податку та збору на доходи фізичних осіб протягом 2016–2021 рр. згідно з Методикою¹⁹ (Додаток 2)

Показники	Позначення	Одиниця виміру	Звітний період			Прогнозний період		
			2016	2017	2018	2019	2020	2021
Витрати на оплату праці (фонд оплати праці)	ВОПзаг (ФОП заг)		571 400,0	860 000,0	1 136 800,0	1 240 400,0	1 290 800*	1 444 500*
Сума грошового забезпечення військовослужбовців	ФОПвійськ	млн грн	54 520,4	63 807,2	76 389,1	99 846,4		
Податкова соціальна пільга**	Σпільг	млн грн	5 306,6	5 119,1	4 706,1	4 326,5	3 977,5	3 656,7
Сума пільг у розмірі 100%	Σпільг1	млн грн	3 253,4	3 618,2	3 381,3	–	–	–
Сума пільг у розмірі 150%	Σпільг2	млн грн	1 811,1	1 304,0	1 136,0	–	–	–
Сума пільг у розмірі 200%	Σпільг3	млн грн	242,2	196,9	188,8	–	–	–
Коефіцієнт зміни податкової соціальної пільги	К	млн грн	–	–	–	0,92	0,92	0,92
База оподаткування	БОт	млн грн	511 573,0	791 073,7	1 055 704,8	1 136 227,1	1 286 822,5	1 440 843,3
Сума податку	ПДФО ₁	млн грн.	92 083,1	142 393,3	190 026,9	204 520,9	231 628,0	259 351,8
Сума витрат, що включаються до складу податкового кредиту	ΣПК	млн грн	1 208,2	1 504,4	1 511,5	1 957,1	2 108,8	2 334,1
Сума витрат, дозволених до включення до податкової знижки	ПДФО ПК	млн грн	186,0	230,5	267,2	353,1	393,7	447,5
Сума податку, на яку зменшуються податкові зобов'язання	ПДФО ₂	млн грн	86 937,9	116 810,4	149 920,6	204 697,6	231 381,9	259 053,9
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку інших, ніж заробітна плата	ПДФОі	млн грн	9 138,4	11 491,4	14 506,1	18 276,5	18 241,3	20 594,3

¹⁹ Методика прогнозування надходжень податку на доходи фізичних осіб, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010 року №1646 «Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету». Отримано на запит ОФЕА листом Мінфіну №35120-18/28-439/559 від 29.08.2018 року.

Коефіцієнт росту надходжень податку із доходів платника податку інших, ніж заробітна плата	Кі		–	1,3	1,3	1,3	1,0	1,1
Сума податку з урахуванням надходжень від додаткового та інших видів доходів	ПДФО ₃	млн грн	96 076,3	128 301,8	164 426,7	222 974,1	249 623,2	279 648,2
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	ПДФО дек	млн грн	2 966,4	3 587,2	4 508,4	5 559,0	5 453,9	6 037,8
Коефіцієнт росту надходжень податку, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	Кдек		–	1,2	1,3	1,2	1,0	1,1
Сума податку з урахуванням надходжень податку, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	ПДФО ₄	млн грн	99 042,7	131 889,0	168 935,1	228 533,1	255 077,0	285 686,0
Податок на доходи фізичних осіб із доходу у вигляді процентів	ПДФО в	млн грн	7 611,2	6 015,9	5 280,5	4 404,3	4 185,2	3 733,9
Коефіцієнт росту надходжень податку із доходу у вигляді процентів	Кв		–	0,8	0,9	0,8	1,0	0,9
Сума податку з урахуванням надходжень податку із доходу у вигляді процентів	ПДФО ₅	млн грн	106 653,9	137 904,9	174 215,5	232 937,4	259 262,3	289 419,9
Податок на доходи фізичних осіб від оподаткування пенсійних виплат або щомісячного довічного грошового утримання, що сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України	ПДФОп	млн грн	404,2	128,2	21,1	5,1	7,4	6,3
Коефіцієнт росту надходжень податку від оподаткування пенсійних виплат	Кп		–	0,3	0,2	0,2	1,5	0,9
Сума податку з урахуванням надходжень податку від оподаткування пенсійних виплат або щомісячного довічного грошового утримання, що	ПДФО ₆	млн грн	107 058,1	138 033,1	174 236,7	232 942,5	259 269,7	289 426,2

сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України								
Військовий збір***	ПДФОвз	млн грн	11 457,2	15 067,0	18 723,5	23 944,9	24 642,4	28 437,4
Коефіцієнт росту військового збору	Квз		–	1,3	1,2	1,3	1,0	1,2
Сума податку з урахуванням військового збору	ПДФО ₇	млн грн	118 515,3	153 100,1	192 960,1	256 887,5	283 912,1	317 863,6
Сума податку з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами	ПДФОвійськ	млн грн	8 210,0	9 660,9	11 678,0	13 929,0	16 725,6	20 016,6
Коефіцієнт росту податку з грошового забезпечення, одержаних військовослужбовцями	Квійськ		–	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Сума податку з урахуванням надходжень податку від військовослужбовців	ПДФО ₈	млн грн	131 684,5	188 113,4	244 477,2	270 286,6	300 490,2	337 730,6

* Прогнозний макропоказник ФОП на 2020–2021 рр. (Сценарій 1) згідно з Постановою КМУ від 11.07.2018 року №546²⁰.

** Податкова соціальна пільга розрахована на основі даних ДФС щодо кількості пільговиків.

*** Розрахунок військового збору здійснюється за аналогічним принципом через коефіцієнт росту, який використовується у Методиці.

Таблиця 1 до Додатку 1

Кількість платників (осіб), що отримують податкову соціальну пільгу розміром	2016	2017	2018
100% встановленої суми пільги	393 488,0	376 896,0	351 784,0
150% встановленої суми пільги	146 031,0	90 555,0	71 634,0
200% встановленої суми пільги	14 644,0	10 253,0	8 930,0
Податкова соціальна пільга (грн), що надається розміром			
100%	689,0	800,0	881,0
150%	1 033,5	1 200,0	1 321,5
200%	1 378,0	1 600,0	1 762,0

²⁰ Постанова КМУ від 11.07.2018 року №546 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2019–2021 роки». Отримано з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/546-2018-%D0%BF>.

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
тел. +38 044 290 47 37
01024, Київ, Україна
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2019
Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук
тексту необхідно отримати напряму від власників прав.